

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BUNGE LA TANZANIA

KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA UTAWALA, KATIBA NA SHERIA

**TAARIFA YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA UTAWALA, KATIBA
NA SHERIA KUHUSU UTEKELEZAJI WA BAJETI YA WIZARA YA KATIBA
NA SHERIA KWA MWAKA WA FEDHA 2023/2024 PAMOJA NA
MAONI YA KAMATI KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI
YA OFISI HIYO KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025**

Ofisi ya Bunge,
10 Barabara Morogoro,
S.L.P. 941,
40490 Tambukareli,
DODOMA.

29 APRILI, 2024

YALIYOMO

Ukurasa

YALIYOMO	i
ORODHA YA MAJEDWALI	ii
SEHEMU YA KWANZA	1
1.0 UTANGULIZI	1
1.1. Maelezo ya Awali.....	1
1.2. Msingi wa Uchambuzi.....	2
1.3. Mawanda ya Uchambuzi	3
SEHEMU YA PILI	4
2.0 MATOKEO YA UCHAMBUZI NA TATHIMINI	4
2.1 Ufafanuzi wa Jumla.....	4
2.2 Uchambuzi wa Makusanyo ya Maduhuli.....	5
2.3 Uchambuzi wa Matumizi ya Bajeti	8
2.3.1 Fungu Na. 41 - Wizara ya Katiba na Sheria	8
2.3.2 Fungu Na. 16 - Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali.....	9
2.3.3 Fungu 35 - Ofisi ya Taifa ya Mashtaka.....	10
2.3.4 Fungu 12 - Tume ya Utumishi wa Mahakama;.....	12
2.3.5 Fungu 55 - Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora.....	12
2.3.6 Fungu 59 - Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania	13
2.3.7 Fungu 19 - Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali	14
2.4 Tathmini ya Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo.....	17
2.5 Utekelezaji wa Maoni, Ushauri na Mapendekezo ya Kamati	18
SEHEMU YA TATU	19
3.0 UCHAMBUZI WA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025	19
3.1 Maduhuli.....	19
3.2 Matumizi ya Kawaida	20
3.3 Miradi ya Maendeleo	22
SEHEMU YA NNE	24
4.0 MAONI NA USHAURI WA KAMATI	24
4.1 Maoni ya Jumla.....	24
4.2 Ushauri Mahususi Fungu kwa Fungu	24
4.2.1 Fungu 41 - Wizara ya Katiba na Sheria	24
4.2.2 Fungu 16 - Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali.....	25
4.2.3 Fungu 35 - Ofisi ya Taifa ya Mashtaka.....	26
4.2.4 Fungu 12 - Tume ya Utumishi wa Mahakama	26
4.2.5 Fungu 55 - Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora.....	27
4.2.6 Fungu 59 - Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania	27
5.0 HITIMISHO	28

ORODHA YA MAJEDWALI

JEDWALI NA. 1: MAKUSANYO YA MADHUHULI 2023/2024.....	7
JEDWALI NA. 2: MCHANGANUO WA MATUMIZI YA KAWAIDA 2023/2024.....	16
JEDWALI NA. 3: MCHANGANUO WA BAJETI YA MAENDELEO 2023/2024.....	16
JEDWALI NA. 4: MIRADI YA MAENDELEO ILIYOTENGEWA FEDHA 2023/2024....	17
JEDWALI NA. 5: MADUHULI KWA MWAKA 2024/2025	19
JEDWALI NA. 6: MCHANGANUO WA MATUMIZI YA KAWAIDA 2024/2025.....	20
JEDWALI NA. 7: MCHANGAUO WA BAJETI YA MAENDELEO 2023/2024.....	22

**TAARIFA YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA UTAWALA, KATIBA
NA SHERIA KUHUSU UTEKELEZAJI WA BAJETI YA WIZARA YA KATIBA
NA SHERIA KWA MWAKA WA FEDHA 2023/2024 PAMOJA NA
MAONI YA KAMATI KUHUSU
MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA OFISI
HIYO KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025**

SEHEMU YA KWANZA

1.0 UTANGULIZI

1.1. Maelezo ya Awali

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa **Kanuni ya 118 (9)** ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Februari, 2023, naomba kuwasilisha Taarifa ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala, Katiba na Sheria Kuhusu Utekelezaji wa Bajeti ya Wizara ya Katiba na Sheria kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024 pamoja na maoni ya Kamati Kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Ofisi hiyo kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025.

Mheshimiwa Spika, ili kukidhi matakwa yaliokusudiwa na Kanuni ya 118 (9) ya Kanuni za Bunge, Taarifa hii imegawanyika katika sehemu zifuatazo: -

- a) Sehemu ya Kwanza inatoa maelezo ya jumla kuonesha msingi na muundo wa taarifa pamoja na namna Kamati ilivyofanya kazi;
- b) Sehemu ya Pili inahusu uchambuzi wa utekelezaji wa bajeti kwa kuangalia makusanyo ya maduhuli, mwenendo wa upatikanaji wa fedha za Bajeti, utekelezaji wa miradi ya maendeleo na uzingatiaji wa ushauri na maoni ya Kamati;
- c) Sehemu ya tatu inahusu uchambuzi wa Makadirio ya Mapato na Matumizi kwa mwaka wa fedha 2024/2025;
- d) Sehemu ya Nne inahusu majumuisho ya maoni na ushauri wa Kamati; na
- e) Sehemu ya tano ni Hitimisho.

1.2. Msingi wa Uchambuzi

Mheshimiwa Spika, Msingi wa Kamati kufanya uchambuzi wa Taarifa ya Utekelezaji wa Bajeti na Makadirio ya Wizara ya Katiba na Sheria ni kwa mujibu wa Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Februari, 2023. Kifungu cha 6(2)(e) kikisomwa kwa pamoja na Kifungu cha 7 (1)(a) cha Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Kudumu za Bunge, zinatambua jukumu la Kamati hii kufanya uchambuzi huo. Aidha, Kanuni ya 118(4) ya

Kanuni za Kudumu za Bunge imeweka masharti yanayotaka Taarifa ya Utekelezaji na Makadirio ya Ofisi hii kuchambuliwa na Kamati kabla ya kujadiliwa Bungeni. Naomba kulitaarifu Bunge lako tukufu kuwa masharti hayo yamezingatiwa.

1.3. Mawanda ya Uchambuzi

Mheshimiwa Spika, Katika uchambuzi huo, Kamati ilipitia jumla ya mafungu saba (7) ambayo ni: -

- a) **Fungu 41** - Wizara ya Katiba na Sheria;
- b) **Fungu 16** - Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali;
- c) **Fungu 35** - Ofisi ya Taifa ya Mashtaka;
- d) **Fungu 12** - Tume ya Utumishi wa Mahakama;
- e) **Fungu 55** - Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora;
- f) **Fungu 59** - Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania; na
- g) **Fungu 19** - Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali.

SEHEMU YA PILI

2.0 MATOKEO YA UCHAMBUZI NA TATHIMINI

2.1 Ufafanuzi wa Jumla

Mheshimiwa Spika, matokeo ya uchambuzi wa Taarifa za Utekelezaji wa Bajeti na Makadirio ya Mapato na Matumizi yanaweka msingi wa ushauri wa Kamati kuhusu hoja hii ya Wizara ya Katiba na Sheria. Kwa sababu hiyo, ili kuwezesha ufuatiliaji mzuri wa wasilisho hili, naomba kubainisha mambo makuu matano yaliyochambuliwa kama ifuatavyo; -

- (a) Makusanyo ya maduhuli;
- (b) Mwenendo wa Upatikanaji wa fedha za Bajeti ya Matumizi ya kawaida na Bajeti ya Maendeleo;
- (c) Taarifa ya Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo chini ya Wizara ya Katiba na Sheria;
- (d) Uzingatiaji wa Maazimio ya Bunge; na
- (e) Ulinganisho wa Bajeti kwa mwaka wa fedha 2023/2024 na Makadirio ya Matumizi ya Serikali kwa mwaka wa fedha 2024/2025.

2.2 Uchambuzi wa Makusanyo ya Maduhuli

Mheshimiwa Spika, Wizara ya Katiba na Sheria ililenga kukusanya maduhuli ya jumla ya **Sh. 105,002,000**, kati ya fedha hizo **Fungu Na. 41** - Wizara ya Katiba na Sheria ililenga kukusanya **Sh. 45,000,000**, **Fungu Na. 35** – Ofisi ya Taifa ya Mashtaka ililenga kukusanya **Sh. 60,000,000** na **Fungu Na. 55** – Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora ililenga kukusanya **Sh. 2,000**.

Mheshimiwa Spika, uchambuzi wa mwenendo wa ukusanyaji wa maduhuli unaonesha yafuatayo: -

- (a) **Fungu 41** - Wizara ya Katiba na Sheria imekusanya chini ya lengo, hadi kufika Februari, 2024 makusanyo ni **Sh. 16,232,503** sawa na asilimia **36.07** tu.

Mheshimiwa Spika, Fungu hili lililenga kukusanya **Sh. 45,000,000** kutoka kwenye ada ya usajili wa Watoa Huduma ya Msaada wa Kisheria (Mashirika) na Watatuzi wa Migogoro kwa njia Mbadala za majadiliano, maridhiano, upatanishi na usuluhishi. Kamati ilielezwa kuwa kutokufikiwa kwa lengo ni kutokana na kuondolewa kwa ada ya wasaidizi wa kisheria pamoja na Upungufu wa wataalam wenye ujuzi na sifa zinazotakiwa kimataifa katika utatuzi wa migogoro kwa njia ya majadiliano, upatanishi, maridhiano na usuluhishi

nje ya nchi. Aidha, Mpango uliopo wa Serikali ni kushirikiana na wadau mbalimbali ili kuwajengea uwezo wataalam kutoka ndani ya nchi.

- (b) **Fungu 35** - Ofisi ya Taifa ya Mashtaka hadi kufika Februari, 2024 imekusanya kiasi cha **Sh. 56,000,000** sawa na **asilimia 93.33** ya lengo la Makusanyo.
- (c) **Fungu 55** - Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora hawajafikia lengo la makusanyo kwa kuwa hadi kufika Februari 2024 Ofisi hiyo haijafanikiwa kukusanya kiasi chochote cha fedha ya **Sh. 2,000** ilioidhinishwa.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilielezwa kuwa ukusanyaji wa Maduhuli kwenye Fungu hili unatokana na mauzo ya hati za zabuni na marejesho ya mishahara kwa watumishi watakaoacha kazi, hadi kufikia Februari, 2024 hakuna mauzo yoyote ya zabuni yaliofanyika wala Mtumishi kuahc kazi.

Mheshimiwa Spika, Kamati ina maoni kuwa, makusanyo hafifu ya **Fungu Na. 41** na **Fungu Na. 55** chini ya Ofisi hii, yanaweza kutafsiriwa kwamba malengo ya ukusanyaji yaliyowekwa hayakuwa halisi, au vyanzo vya maduhuli vilivyoanishwa

havikuwa vya uhakika na si endelevu. Kwa msingi huo, ni vyema Wizara na taasisi zake zote kuzingatia uhalisia wa makadirio ya makusanyo ya maduhuli.

Aidha, Kamati ilishauri **Fungu Na. 55** lisiwekewe makadirio ya Makusanyo ya Maduhuli mpaka pale Serikali itakapo jiridhisha na uhalisia wa makusanyo ya maduhuli kwenye Ofisi hiyo.

Aidha, mchanganuo wa maduhuli kwa kila fungu unaoneshwa katika **Jedwali Na. 1**.

JEDWALI NA. 1: MAKUSANYO YA MADHUHULI 2023/2024

FUNGU	MAKADIRIO YA MAKUSANYO YA MADUHULI KWA MWAKA WA FEDHA 2023/2024	MAKUSANYO YA MADUHULI HADI KUFIKIA FEBRUARI, 2024	ASILIMIA YA MAKUSANYO
Fungu 41 - Wizara ya Katiba na Sheria	45,000,000	16,232,503	36.07
Fungu 35 - Ofisi ya Taifa ya Mashtaka	60,000,000	56,000,000	93.33
Fungu 55 - Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora	2,000	0	0
JUMLA KUU	105,002,000	72,232,503	68.79

Chanzo: *Randama za Wizara ya Katiba na Sheria na Usanifu wa Kamati*

2.3 **Uchambuzi wa Matumizi ya Bajeti**

2.3.1 **Fungu Na. 41 - Wizara ya Katiba na Sheria**

Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2023/2024, fungu hili iliidhinishiwa jumla ya **Sh. 47,394,011,037**, kati ya fedha hizo **Sh. 31,787,511,037** ilitengwa kwa Matumizi ya Kawaida, ambapo **Sh. 7,234,664,000** ni Mishahara (PE) na **Sh. 24,552,847,037** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo (OC). Aidha, **Sh. 15,561,500,000** ilitengwa kwa ajili ya miradi ya maendeleo, kati ya fedha hizo **Sh. 5,110,800,000** ni fedha za ndani kwa ajili ya Mradi Na. 5507: Upatikanaji Haki kwa Wanawake na Watoto wa Kike, Mradi Na. 5508: Program ya Upatikanaji Haki kwa Maendeleo Endelevu na Mradi Na. 6201: Haki Mtandao (*e-Justice*) na **Sh. 10,450,700,000** ni fedha za nje kwa ajili ya uratibu wa Miradi sita (6) ya uwezesaji wa upatikanaji Haki za Kisheria na Haki za Binadamu Tanzania ikiwemo ujenzi wa Mfumo Endelevu wa Mpango Kazi wa Kupambana na Rushwa Tanzania (*BSAAT*).

Mheshimiwa Spika, hadi kufikia Februari, 2024 Fungu hili lilipokea jumla ya **Sh. 24,661,913,368.67** sawa na asilimia **52.03** ya

bajeti iliyoidhinishwa. Kati ya fedha hizo, **Sh. 21,981,324,729.57** sawa na asilimia **69.15** zilipokelewa kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida ambapo **Sh. 4,406,052,866.56** sawa na asilimia **70** zilipokelewa kwa ajili ya Mishahara (PE) na **Sh. 17,575,271,863.01** sawa na asilimia **71.58** zilipokelewa kwa ajili ya Matumizi Mengineyo (OC). Aidha, **Sh. 2,664,356,136** sawa na asilimia **17.12** zilipokelewa kwa ajili ya Miradi ya Maendeleo.

2.3.2 **Fungu Na. 16 - Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali**

Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2023/2024, Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali iliidhinishwa jumla ya **Sh. 18,817,867,000** kati ya fedha hizo **Sh. 16,362,867,000** ilitengwa kwa Matumizi ya Kawaida, ambapo **Sh. 4,072,737,000** ni Mishahara (PE) na **Sh. 12,290,130,000** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo (OC). Aidha, **Sh. 2,455,000,000** ilitengwa kwa ajili ya miradi ya maendeleo, kati ya fedha hizo **Sh. 2,000,000,000** ni fedha za ndani kwa ajili ya kukamilisha ujenzi wa jengo la Kituo Jumuishi cha Taasisi za Kisheria Mkoani Mwanza na Arusha na **Sh. 455,000,000** ni fedha za nje kwa

ajili ya kutekeleza Mradi Endelevu wa Kupambana na Rushwa Tanzania (*Building Sustainable Anti-Corruption Action Tanzania (BSAAT)*).

Mheshimiwa Spika, Hadi kufikia Februari, 2024 Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali ilipokea jumla ya **Sh. 10,918,921,653.3** sawa na **asilimia 58.02** ya bajeti iliyoidhinishwa. Kati ya fedha hizo **Sh. 9,667,660,672.37** sawa na asilimia **59.08** zilipokelewa kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida ambapo **Sh. 2,545,750,450** sawa na asilimia **62.50** zilipokelewa kwa ajili ya Mishahara (PE) na **Sh. 7,121,910,222.37** sawa na asilimia **58** zilipokelewa kwa ajili ya Matumizi Mengineyo (OC). Aidha, **Sh. 1,251,260,980.93** sawa na asilimia **51** zilipokelewa kwa ajili ya Miradi ya Maendeleo.

2.3.3 Fungu 35 - Ofisi ya Taifa ya Mashtaka

Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2023/2024, Ofisi ya Taifa ya Mashtaka iliidhinishiwa jumla ya **Sh. 68,858,929,000**, kati ya fedha hizo **Sh. 61,938,929,000** ilitengwa kwa Matumizi ya Kawaida, ambapo **Sh. 14,766,538,000** ni Mishahara (PE) na **Sh.**

47,172,391,000 ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo (OC). Aidha, **Sh. 6,860,000,000** ilitengwa kwa ajili ya Miradi ya Maendeleo, kati ya fedha hizo **Sh. 6,000,000,000** ni fedha za ndani kwa ajili ya Miradi ya Ujenzi wa Ofisi na **Sh. 860,000,000** ni fedha za nje ambapo **Sh. 260,000,000** ni kwa ajili ya Mradi wa *UNICEF Support Mult-sectoral Project* na **Sh. 600,000,000** ni kwa ajili ya Mradi Endelevu wa Kupambana na Rushwa Tanzania (*Building Sustainable Anti- Corruption Action Tanzania (BSAAT)*).

Mheshimiwa Spika, hadi kufikia Februari, 2024 Ofisi ya Taifa ya Mashtaka ilipokea jumla ya **Sh. 32,012,791,336.68** sawa na asilima **46.49** ya bajeti iliyoidhinishwa. Kati ya fedha hizo, **Sh. 29,008,752,390.16** sawa na **asilimia 46.83** zilipokelewa kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida ambapo **Sh. 7,167,224,015.20** sawa na asilimia **48.53** zilipokelewa kwa ajilii ya Mishahara (PE) na **Sh. 21,841,528,374.96** sawa na asilimia **46.30** zilipokelewa kwa ajili ya Matumizi Mengineyo (OC). Aidha, **Sh. 2,948,038,947.48** sawa na **asilimia 43** zilipokelewa kwa ajili ya Miradi ya Maendeleo.

2.3.4 **Fungu 12 - Tume ya Utumishi wa Mahakama;**

Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2023/2024, Tume ya Utumishi wa Mahakama iliidhinishiwa jumla ya **Sh. 5,595,906,000** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida, kati ya fedha hizo **Sh. 734,606,000** ni Mishahara (PE) na **Sh. 4,861,300,000** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo (OC).

Mheshimiwa Spika, hadi kufikia Februari, 2024 Tume ya Utumishi wa Mahakama ilipokea jumla ya **Sh. 3,138,981,133** sawa na asilima **56.09** ya bajeti iliyoidhinishwa. kati ya fedha hizo, **Sh. 457,743,560** sawa na asilimia **62.31** zilipokelewa kwa ajilii ya Mishahara (PE) na **Sh. 2,681,237,573** sawa na asilimia **55.15** zilipokelewa kwa ajili ya Matumizi Mengineyo (OC).

2.3.5 **Fungu 55 - Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora**

Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2023/2024, Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora iliidhinishiwa jumla ya **Sh. 8,151,540,000**, kati ya fedha hizo **Sh. 8,151,538,000** ilitengwa kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida ambapo **Sh. 2,847,924,000** ni

Mishahara (PE) na **Sh. 5,303,614,000** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo (OC).

Mheshimiwa Spika, hadi kufikia Februari, 2024 Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora jumla ya **Sh. 5,391,702,967** sawa na asilima **66.14** ya bajeti iliyoidhinishwa. kati ya fedha hizo, **Sh. 1,813,315,000** sawa na asilimia **63.67** zilipokelewa kwa ajili ya Mishahara (PE) na **Sh. 3,578,387,967** sawa na asilimia **67.47** zilipokelewa kwa ajili ya Matumizi Mengineyo (OC).

2.3.6 **Fungu 59 - Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania**

Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2023/2024, Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania iliidhinishwa jumla ya **Sh. 5,195,945,000** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida, kati ya fedha hizo **Sh. 950,736,000** ni Mishahara (PE) na **Sh. 4,245,209,000** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo (OC).

Mheshimiwa Spika, hadi kufikia Februari, 2024 Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania ilipokea jumla ya **Sh. 2,775,323,533.30** sawa na asilima **53.41** ya bajeti iliyoidhinishwa. kati ya fedha hizo, **Sh. 543,596,000** sawa na asilimia **57.17**

zilipokelewa kwa ajilii ya Mishahara (PE) na **Sh. 2,231,727,533.30** sawa na asilimia **52.57** zilipokelewa kwa ajili ya Matumizi Mengineyo (OC).

2.3.7 **Fungu 19 - Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali**

Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2023/2024, Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali iliidhinishiwa jumla ya **Sh. 17,075,850,000** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida, kati ya fedha hizo **Sh. 3,629,161,000** ni Mishahara (PE) na **Sh. 13,446,669,000** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo (OC).

Mheshimiwa Spika, hadi kufikia Februari, 2024 Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali ilipokea jumla ya **Sh. 9,505,049,229.44** sawa na asilima **55.66** ya bajeti iliyoidhinishwa. kati ya fedha hizo, **Sh. 2,413,018,000** sawa na asilimia **66.48** zilipokelewa kwa ajilii ya Mishahara (PE) na **Sh. 7,092,031,299.44** sawa na asilimia **52.74** zilipokelewa kwa ajili ya Matumizi Mengineyo (OC).

Mheshimiwa Spika, uchambuzi wa upatikanaji wa fedha hizo unaonesha kwamba:

- (a) kwa ujumla, Wizara ya Katiba na Sheri iliidhinishiwa **Sh. 171,090,048,037/=** kwa

mwaka wa fedha 2023/2024, hadi kufikia Februari, 2024 Ofisi hii ilipokea Jumla ya **Sh. 88,404,683,221.39/=** sawa na **asilimia 51.67** ya bajeti iliyo idhinishiwa na Bunge.

(b) Taasisi zote saba chini ya Ofisi hii hazijafanikiwa kupata kiasi cha fedha ambacho kinaendana na uwiano wa upatikanaji wa fedha kwa **asilimia 66.6** hadi kufikia Februari, 2024.

Mheshimiwa Spika, kwa uchambuzi huo, Kamati ina maoni kwamba, mwenendo wa upatikanaji wa fedha kwa ujumla si wa kuridhisha. Kamati inaishauri Serikali ihakikishe kwamba fedha zote zilizoidhinishwa na Bunge kwa ajili ya taasisi zilizo chini ya Ofisi hii zinapatikana kabla ya kuisha kwa mwaka wa fedha 2023/2024.

Mheshimiwa Spika, Mchanganuo wa fedha hizo kwa taasisi za Wizara ya Katiba na Sheria ni kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 2** na **Jedwali Na. 3**.

**JEDWALI NA. 2: MCHANGANUO WA MATUMIZI YA KAWAIDA
2023/2024**

FUNGU	FEDHA YA MATUMIZI YA KAWAIDA ILIYOTENGWA KWA MWAKA 2023/2024	FEDHA YA MATUMIZI YA KAWAIDA ILIYOPOKELEWA HADI KUFIKIA FEBRUARI, 2024	ASILIMIA YA MAPOKEZI
Fungu 41 - Wizara ya Katiba na Sheria	31,787,511,037	21,981,324,729.57	69.15
Fungu 16 - Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali	16,362,867,000	9,667,660,672.37	59.08
Fungu 35 - Ofisi ya Taifa ya Mashtaka	61,938,929,000	29,008,752,390.16	46.83
Fungu 12 - Tume ya Utumishi wa Mahakama	5,595,906,000	3,138,981,133	56.09
Fungu 55 - Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora	8,151,538,000	5,391,702,967	66.14
Fungu 59 - Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania	5,195,945,000	2,775,323,533.30	53.41
Fungu 19 - Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali	17,075,850,000	9,505,049,229.44	55.66
JUMLA KUU	146,108,546,037	81,468,794,654.84	55.75

Chanzo: Randama za Wizara ya Katiba na Sheria na Usanifu wa Kamati

**JEDWALI NA. 3: MCHANGANUO WA BAJETI YA MAENDELEO
2023/2024**

FUNGU	FEDHA YA MAENDELEO ILIYOTENGWA KWA MWAKA 2023/2024	FEDHA YA MAENDELEO ILIYOPOKELEWA HADI KUFIKIA FEBRUARI, 2024	ASILIMIA YA MAPOKEZI
Fungu 41 - Wizara ya Katiba na Sheria	15,561,500,000	2,664,356,136	17.12
Fungu 16 - Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali	2,455,000,000	1,251,260,980.93	51
Fungu 35 - Ofisi ya Taifa ya Mashtaka	6,860,000,000	2,948,038,947.48	43
JUMLA KUU	24,876,500,000	6,863,656,064.41	27.6

Chanzo: Randama za Wizara ya Katiba na Sheria na Usanifu wa Kamati

2.4 Tathmini ya Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo

Mheshimiwa Spika, wakati Waziri wa Katiba na Sheria alipowasilisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Ofisi yake kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024 aliidhinishiwa jumla ya **Sh. 24,876,500,000** kwa ajili ya utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo. Katika Sekta zinazosimamiwa na Kamati Mchanganuo wa fedha hizo unaonekana katika **Jedwali Na. 4**

JEDWALI NA. 4: MIRADI YA MAENDELEO ILIYOTENGEWA FEDHA 2023/2024

FUNGU	NAMBA YA MRADI	JINA LA MRADI	FEDHA YA MAENDELEO ILIYOTENGEWA KWA MWAKA 2023/2024	
			FEDHA ZA NDANI	FEDHA ZA NJE
Fungu 41 - Wizara ya Katiba na Sheria	5501	Awamu ya Pili ya Uimarishaji wa Upatikanaji Haki za Kisheria na Haki za Binadamu Tanzania	-	234,510,000
	5502	Kujenga Mfumo Endelevu wa Mpango Kazi wa Kupambana na Rushwa Tanzania (BSAAT)	-	650,000,000
	5507	Upatikanaji Haki kwa Wanawake na Watoto wa Kike	442,668,000	3,912,627,880
	5508	Program ya Upatikanaji Haki kwa Maendeleo Endelevu	2,057,002,500	-
	6201	Haki Mtandao (e-Justice)	2,611,129,500	-
	6207	Kuboresha Uwajibikaji wa Kitaasisi katika Kupambana na Rushwa na Kuongeza Wigo wa Upatikanaji Haki (IMPACT)	-	2,041,132,658
	6517	Kuimarisha Haki za Mtoto (UNICEF)	-	3,378,219,462

		<i>Multisectoral)</i>		
	4632	Program ya Usimamizi wa Utajiriasili na Maliasilia za Kijamii na Kiuchumi Tanzania (<i>Natural Wealth and Resources Socio economic Governance</i>)	-	234,510,000
Fungu 16 - Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali	6389	Construction of Office Building	2,000,000,000	-
	6210	Mradi Endelevu wa Kupambana na Rushwa Tanzania (Building Sustainable Anti-Corruption Action Tanzania (BSAAT))	-	455,000,000
Fungu 35 - Ofisi ya Taifa ya Mashtaka	6389	Ujenzi wa Majengo ya Ofisi	6,000,000,000	-
	6517	UNICEF Multisectoral Project	-	260,000,000
	5502	BSAAT Support Project	-	600,000,000
JUMLA			13,110,800,000	11,766,000,000

Chanzo: *Randama za Wizara ya Katiba na Sheria na Usanifu wa Kamati*

2.5 Utekelezaji wa Maoni, Ushauri na Mapendekezo ya Kamati

Mheshimiwa Spika, wakati wa uchambuzi wa Bajeti ya Ofisi ya Wizara ya Katiba na Sheria kwa Mwaka wa Fedha 2023/2024, Kamati ilitoa maoni, ushauri na mapendekezo mbalimbali ili kuboresha utekelezaji wa Bajeti ya Ofisi hiyo. Naomba kulitaarifu Bunge lako tukufu kwamba kwa sehemu kubwa Serikali imezingatia maoni na ushauri wa Kamati.

SEHEMU YA TATU

3.0 UCHAMBUZI WA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025

3.1 Maduhuli

Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 Wizara ya Katiba na Sheria inaomba kuidhinishiwa kukusanya jumla ya **Sh. 105,000,000** ikilinganishwa na **Sh. 105,002,000** katika Mwaka wa Fedha 2023/2024 kama ambavyo imeainishwa katika **Jedwali Na. 5**. Hii ni na sawa na upungufu wa asilimia **0.002** ukilinganisha na makadirio ya makusanyo ya maduhuli kwa mwaka unaoisha.

JEDWALI NA. 5: MADUHULI KWA MWAKA 2024/2025

FUNGU	MAKADIRIO YA MAKUSANYO YA MADUHULI KWA MWAKA WA FEDHA 2023/2024	MAKADIRIO YA MAKUSANYO YA MADUHULI KWA MWAKA WA FEDHA 2024/2025
Fungu 41 - Wizara ya Katiba na Sheria	45,000,000	45,000,000
Fungu 35 - Ofisi ya Taifa ya Mashtaka	60,000,000	60,000,000
Fungu 55 - Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora	2,000	0
JUMLA KUU	105,002,000	105,000,000

Chanzo: *Randama za Wizara ya Katiba na Sheria na Usanifu wa Kamati*

Mheshimiwa Spika, Kamati ina maoni kwamba, kukosekana kwa makadirio ya makusanyo ya maduhuli kwa Fungu Na. 55 ni uzingatiaji wa maoni ya Kamati

kuwa Wizara iweke malengo ya ukusanyaji maduhuli ambayo yanaakisi uwezo wa ukusanyaji, na hali halisi ya vyanzo vya mapato.

3.2 Matumizi ya Kawaida

Mheshimiwa Spika, Katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 Wizara ya Katiba na Sheria pamoja na taasisi zilizo chini yake inaomba kuidhinishiwa jumla ya **Sh. 182,502,834,000** ikiwa ni Fedha za Matumizi ya Kawaida, kati ya fedha hizo **Sh. 37,958,969,000** ni Mishahara (PE) na **Sh. 144,543,865,000** ni Matumizi Mengineyo (OC), kama ambavyo imechanganiwa katika **Jedwali Na. 6**

JEDWALI NA. 6: MCHANGANUO WA MATUMIZI YA KAWAIDA 2024/2025

FUNGU	MISHAHARA	MATUMIZI MENGINEYO	JUMLA YA MATUMIZI YA KAWAIDA
Fungu 41 - Wizara ya Katiba na Sheria	7,820,520,000	30,567,829,000	38,388,349,000
Fungu 16 - Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali	4,211,099,000	22,376,187,000	26,587,286,000
Fungu 35 - Ofisi ya Taifa ya Mashtaka	16,397,290,000	61,143,087,000	77,540,377,000
Fungu 12 - Tume ya Utumishi wa Mahakama	775,023,000	4,723,629,000	5,498,652,000
Fungu 55 - Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora	3,523,274,000	5,162,386,000	8,685,660,000
Fungu 59 - Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania	927,712,000	4,124,078,000	5,051,790,000

FUNGU	MISHAHARA	MATUMIZI MENGINEYO	JUMLA YA MATUMIZI YA KAWAIDA
Fungu 19 - Ofisi ya Wakili Mkuu wa Serikali	4,304,051,000	16,446,669,000	20,750,720,000
JUMLA KUU	37,958,969,000	144,543,865,000	182,502,834,000

Chanzo: *Randama za Wizara ya Katiba na Sheria na Usanifu wa Kamati*

Mheshimiwa Spika, Bajeti ya Matumizi ya Kawaida katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 imeongezeka kwa asilimia **25** ukilinganisha na Mwaka wa Fedha unaoisha ambapo bajeti ya Matumizi ya kawaida ndani ya ukomo bajeti ilikuwa **Sh. 146,108,546,037**. Kamati imebaini kwamba, moja kati ya sababu ya ongezeko hili ni maoni ya Kamati kwamba Serikali ipange bajeti kulingana na mahitaji halisi. Aidha, ongezeko hilo linaakisi mahitaji ya kifedha kulingana na sababu mbalimbali za kiuchumi ikiwemo kupanda kwa bei ya bidhaa na huduma.

Hata hivyo, Kamati inashauri Serikali kuhakikisha kwamba fedha zinazoombwa zinatumiwa vizuri. Na ili kuhakikisha hili linatekelezwa ipasavyo, Kamati inaishauri Serikali kuhakikisha kwamba inawasilisha mbele ya kamati taarifa mbalimbali za utekelezaji wa bajeti kwa mujibu wa Sheria.

3.3 Miradi ya Maendeleo

Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 Wizara ya Katiba na Sheria inaomba kuidhinishiwa jumla ya **Sh. 17,231,819,000** kwa ajili ya Utekelezaji wa Mpango wa Maendeleo. Kati ya fedha hizo, **Sh. 14,617,111,000** ni fedha za ndani, na **Sh. 2,614,708,000** ni fedha za nje.

Mheshimiwa Spika, bajeti ya maendeleo katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 imepungua kwa **Sh. 7,644,681,000** sawa na asilimia **30.73** ukilinganisha na bajeti ya Mwaka wa Fedha unaoisha, sababu ya upungufu huo ni ukomo wa bajeti ya Serikali, Mchanganuo wa Miradi ya Maendeleo ni kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 7.**

JEDWALI NA. 7: MCHANGAUO WA BAJETI YA MAENDELEO 2023/2024

FUNGU	NAMBA NA JINA LA MRADI	BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2023/2024	
		FEDHA ZA NDANI	FEDHA ZA NJE
Fungu 41 - Wizara ya Katiba na Sheria	Mradi Na. 5501: Mradi wa Kuimarisha Upatikanaji Haki na Ulinzi wa Haki za Binadamu Tanzania (<i>Strengthening Access to Justice and Human Rights Protection in Tanzania</i>)	-	262,734,400
	Mradi Na. 5508: Mradi wa Upatikanaji Haki kwa Maendeleo Endelevu (<i>Access to Justice for Sustainable Development</i>)	1,659,088,000	

	Mradi Na. 6201: Mradi wa Upatikanaji Haki Kielektroniki (<i>e-Justice</i>)	1,700,000,000	-
	Mradi Na. 5502: Programu ya Kujenga Mfumo Endelevu wa Kupambana na Rushwa Tanzania (Building Sustainable Anti-Corruption Action in Tanzania – BSAAT)	-	650,000,000
	Mradi Na. 6517: UNICEF Support to Multi sectoral		679,915,600
Fungu 16 - Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali	Mradi Na. 6389: Construction of Office Building	1,314,506,000	-
	Mradi Na. 6210: Strengthening Anti Corruption Program	-	450,000,000
Fungu 35 - Ofisi ya Taifa ya Mashtaka	Mradi Na. 6389: Ujenzi wa Majengo ya Ofisi	9,943,517,000	-
	Mradi Na. 6517: UNICEF Support to Multi sectoral	-	50,000,000
Fungu 55 - Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora	Mradi Na. 6550: Mradi wa Upatikanaji wa Haki na Utawala wa Sheria (<i>Access to Justice and Rule of Law II Project – UNDP SUPPORT PROGRAMME</i>)	-	522,058,000
Jumla Ndogo		14,617,111,000	2,614,708,000
JUMLA KUU		17,231,819,000	

Chanzo: Randama za Wizara ya Katiba na Sheria na Usanifu wa Kamati

Mheshimiwa Spika, Kamati inapongeza jitihada za Serikali kuendelea kupanga bajeti ili kutekeleza miradi mingi zaidi kwa kutumia fedha za ndani.

SEHEMU YA NNE

4.0 MAONI NA USHAURI WA KAMATI

4.1 Maoni ya Jumla

Mheshimiwa Spika, baada ya maelezo hayo, naomba kukamilisha uchambuzi kwa kubainisha Maoni ya Kamati yanayojenga mtazamo ambao ni msingi wa Ushauri wa Kamati. Maoni hayo ni kama ifuatavyo: -

- (a) Serikali ihakikishe upatikanaji wa kiasi chote cha fedha ya bajeti kama iliyoidhinishwa na Bunge kwa ajili ya Ofisi hii, ili kutekeleza mipango iliyokusudiwa kwa mwaka wa fedha unaoisha; na
- (b) Serikali ijiwekee malengo ya ukusanyaji maduhuli ambao yanaakisi uwezo wa ukusanyaji, na hali halisi ya vyanzo vya mapato

4.2 Ushauri Mahususi Fungu kwa Fungu

4.2.1 Fungu 41 - Wizara ya Katiba na Sheria

- a) Serikali ihakikishe inaratibu Kampeni ya Msaada wa Kisheria ya Mama Samia (*Mama Samia Legal Aid Campaign*) uwandani kwa Mikoa Ishirini (20) ambayo bado haijafikiwa;

- b) Wizara kwa kushirikiana na Sekta husika ikamilishe mchakato wa tafsiri wa Sheria 258 kutoka kwenye lugha ya Kingereza kwenda kwenye lugha ya Kiswahili;
- c) Serikali iendelee kuimarisha mifumo ya utoaji haki, ili haki ipatikane kwa wote na kwa wakati;
- d) Serikali iimarishe mifumo ya utatuzi wa migogoro kwa njia mbadala ikiwa ni pamoja na kuwaanda wataalamu wenye ujuzi na sifa zinazotakiwa Kimataifa katika utatuzi wa migogoro kwa njia ya majadiliano, upatanishi, maridhiano na usuluhishi ndani na nje ya nchi;
- e) Serikali iandae sera mahususi itakayosimamia Mifumo ya utoaji haki jinai na haki madai; na
- f) Serikali iendelee na Kampeni yake ya usajili wa watoto wa umri chini ya miaka mitano.

4.2.2 Fungu 16 - Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali

- a) Serikali iendelee kuwajengea uwezo Mawakili wa Serikali ili kuwawezesha kuandaa na kupitia kwa ufanisi mikataba na makubaliano mbalimbali ya Serikali; na
- b) Serikali iweke mfumo wa utoaji wa motisha kwa Mawakili Serikali watakao wezesha ushindi wa mashauri mbalimbali ya madai ya Serikali ndani na nje ya nchi.

4.2.3 Fungu 35 - Ofisi ya Taifa ya Mashtaka

Ofisi ya Taifa ya Mashtaka ihakikishe kuwa uendeshaji mashtaka na usimamizi wa masuala yote ya kesi unafanyika kwa mujibu wa sheria, kanuni na taratibu zilizopo ili kuhakikisha kuwa haki inatendeka kwa wakati. Aidha, Ofisi hii iimarisha uratibu na usimamizi wa shughuli za upelelezi kwa kushirikiana na wadau mbalimbali wa vyombo chunguzi kama vile Jeshi la Polisi, TAKUKURU, n.k ili kuhakikisha kuwa upelelezi unafanyika kwa wakati na kwa kuzingatia sheria, kanuni na taratibu zilizopo.

4.2.4 Fungu 12 - Tume ya Utumishi wa Mahakama

- a) Tume iendelee kuratibu nidhamu na maadili kwa Watumishi wa Mahakama, ikiwa ni pamoja na kushughulikia kwa haraka mashauri ya kinidhamu dhidi ya Watumishi wa Mahakama; na
- b) Tume iimarisha utendaji kazi wa Kamati za Maadili za Mikoa na Wilaya kwa kutoa miongozo mbalimbali ya uendeshaji wa Kamati hizo na kufanya ukaguzi wa uendeshaji wa vikao kwenye Kamati hizo.
- c)

4.2.5 Fungu 55 - Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora

Serikali ihakikishe inaendelea kutenga bajeti ya kutosha kwa Tume ili kuiwezesha kuwa na Watumishi wa kutosha na vitendea kazi kama vile magari, ili Tume iweze kufika maeneo mbalimbali yenye matukio ya uvunjifu wa haki za binadamu na ukiukwaji wa misingi ya utawala bora;

4.2.6 Fungu 59 - Tume ya Kurekebisha Sheria Tanzania

Serikali iendelee kufanya tafiti na tathmini mbalimbali za utekelezaji wa Sheria ili kubaini tija na kupendekeza maboresho katika Sheria hizo.

5.0 HITIMISHO

Mheshimiwa Spika, napenda kukushukuru wewe binafsi, Naibu Spika na Wenyeviti wote wa Bunge kwa Uongozi wenu na kutupatia nafasi ya kuwasilisha taarifa hii. Napenda kuwashukuru Wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala, Katiba na Sheria ambao maoni, ushauri na ushirikiano wao umewezesha Kamati kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi wa hali ya juu na hatimaye kukamilika kwa taarifa hii. Naomba majina yao yaingizwe kwenye taarifa rasmi za Bunge kama yalivyowasilishwa.

1. Mhe. Dkt. Joseph Kizito Mhagama, Mb. – **Mwenyekiti**
2. Mhe. Florent Laurent Kyombo, Mb. – **M/Mwenyekiti**
3. Mhe. Abdullah Ali Mwinyi, Mb. - Mjumbe
4. Mhe. Rashid Abdallah Shangazi, Mb. - Mjumbe
5. Mhe. Wanu Hafidh Ameir, Mb. - Mjumbe
6. Mhe. Edward Olelekaita Kisau, Mb. - Mjumbe
7. Mhe. Boniphace Nyangindu Butondo, Mb. - Mjumbe
8. Mhe. Dkt. Alice Karungi Kaijage, Mb. - Mjumbe
9. Mhe. Khadija Shaaban Taya, Mb. - Mjumbe
10. Mhe. Jonas Van Zeeland, Mb. - Mjumbe
11. Mhe. Selemani Jumanne Zedi, Mb. - Mjumbe
12. Mhe. Seif Khamis Said Gulamali, Mb. - Mjumbe
13. Mhe. Salum Mohammed Shaafi, Mb. - Mjumbe
14. Mhe. Yahya Omary Massare, Mb. - Mjumbe
15. Mhe. Agnesta Lambert Kaiza, Mb. - Mjumbe
16. Mhe. Abeid Ighondo Ramadhani, Mb. - Mjumbe

17. Mhe. Mashimba Mashauri Ndaki, Mb. - Mjumbe
18. Mhe. Hussein Nassor Amar, Mb. - Mjumbe
19. Mhe. Ahmed Juma Ngwali, Mb. - Mjumbe
20. Mhe. Omar Issa Kombo, Mb. - Mjumbe
21. Mhe. Aziza Seylum Ally, Mb. - Mjumbe

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Wajumbe wa Kamati naomba nichukue fursa hii kumpongeza na kumshukuru Mhe. Balozi Dkt. Pindi Hazara Chana (Mb), Waziri wa Katiba na Sheria kwa ushirikiano alioupatia Kamati, ambao umewezesha Kamati kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi. Kamati pia inamshukuru Mhe. Jaji Dkt. Eliezer Mbuki Feleshi Mwanasheria Mkuu wa Serikali kwa ushirikiano ambao ameendelea kuipa Kamati. Aidha, Kamati inampongeza Mhe. Jumanne Abdallah Sagini (Mb) kwa kuendelea kuaminiwa na Mhe. Rais na kuteuliwa kuwa Naibu Waziri wa Wizara hii.

Mheshimiwa Spika, naomba pia niwashukuru watendaji wote wa Wizara ya Katiba na Sheria pamoja na taasisi zake kwa ushirikiano walioupatia Kamati wakiongozwa na Katibu Mkuu wa Ofisi hiyo Bi. Mary Gaspar Makondo, Ndg. Dkt Khatibu Kazungu Naibu Katibu Mkuu, Prof. Elisante Ole Gabriel Mtendaji Mkuu wa Mahakama na Katibu wa Tume ya Utumishi wa Mahakama, Ndg. Sylvester A. Mwakitalu Mkurugenzi wa Mashtaka, Ndg. Patience Ntwina Katibu Mtendaji wa Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora, Ndg. George Mandepo Katibu Mtendaji wa Tume ya

Kurekebisha Sheria Tanzania na Dkt. Boniphace Luhende
Wakili Mkuu wa Serikali.

Mheshimiwa Spika, mwisho lakini sio kwa umuhimu, napenda kumshukuru Katibu wa Bunge Ndg. Nenelewa Mwihambi, ndc kwa kuratibu vema shughuli za Kamati na Bunge kwa mujibu wa Katiba ya Nchi. Aidha, kiupekee nawashukuru Sekretarieti ya Kamati kwa kuratibu shughuli za Kamati na kufanikisha kukamilika kwa taarifa hii.

Mheshimiwa Spika, baada ya maelezo hayo, sasa naliomba Bunge lako tukufu likubali kujadili na kuidhinisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Katiba na Sheria kwa Mwaka wa Fedha 2024/2025 kama yalivyowasilishwa na mtoa hoja.

Mheshimiwa Spika, naomba kuwasilisha na ninaunga mkono hoja.

Dkt. Joseph Kizito Mhagama, Mb

MWENYEKITI

**KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE
YA UTAWALA, KATIBA NA SHERIA**

29 Aprili, 2024